

**Oponentský posudek k magisterské diplomové práci Jiřiny Toncarové,
„Bohuslav Balbín a jeho Bohemia Docta ”**

Magisterská diplomová práce na Historickém ústavu FF JČU, rozsah práce 101 stran, z toho 61 stran textu. Jazyk: čeština, resumé v češtině (s. 6) a v angličtině (s. 7). Zaměření práce: překlad z humanistické latiny.

Autorka se ve své diplomové práci ujala náročného úkolu, překladu části díla Bohuslava Balbína *Bohemia Docta* z latiny do češtiny. K překladu si zvolila dosud nepřeložený text, a to část zabývající se českými historiografy, *Historici patriae*. Z této části přeložila prvních 27 hesel.

Vlastnímu překladu předchází krátký úvod, v němž autorka zdůvodňuje svůj výběr. Zúrazňuje svůj záměr vytvořit překlad „co nejvíce věrný originálu, který se však přibližuje dnešnímu jazykovému úzu a tím i modernímu čtenáři“ a poukazuje na obtíže, s nimiž se při překladu setkávala. Dále je zařazena kapitola o životě a díle Bohuslava Balbína a kapitola pojednávající zvláště o spisu *Bohemia Docta*, který je předmětem autorčina zájmu. Stručně podává základní údaje o tomto spisu a jeho edicích. Zde bych se jen pozastavila u výroku: „Velkým nedostatkem je, že autor nebyl objektivní...“, kterým autorka hodnotí Balbínův přístup k evangelickým spisovatelům. S takovým soudem bych vůči jezuitskému autorovi Balbínovy doby byla spíše opatrná, naopak bych považovala za zajímavý jeho přístup k těmto autorům a způsob, jak se Balbín s jejich tvorbou vyrovnává. Autorka si dále všímá formálního zpracování textu prvního vydání Balbínova spisu, který měla k dispozici v elektronické podobě zveřejněné na internetu (zde by snad bylo namístě zdůraznit, že se jedná o tisk z roku 1777, takže specifika jsou poplatná tiskům z tohoto období). Problematikou překladu a obtížemi, s nimiž se musela při překládání vyrovnávat, se autorka podrobně zabývá ve třetí kapitole. Zmiňuje zde Balbínovo nepřesné uvádění názvů knih, komolení vlastních jmen, obtíže s interpretací některých údajů a dále nevyváženou výstavbu jednotlivých hesel a specifika Balbínova osobního přístupu.

Vlastní překlad díla je zařazen do čtvrté a nejdéší kapitoly diplomové práce. Zde autorka usiluje o co nejvěrnější a současně dostatečně čtivý překlad, v poznámkovém aparátu uvádí vysvětlivky k některým osobám, faktům a údajům z překládaného textu. Tyto odkazy hodnotím velmi kladně, prozrazují pečlivý a odpovědný přístup autorky. Velmi oceňuji také píli a snahu autorky, která si po absolvování studia latinského jazyka pro svůj překlad zvolila dílo humanistické latiny, která patří k překladatelsky nejobtížnějším. S tímto textem se autorka vyrovnává vcelku velmi dobře, ačkoli na některých místech se nechala svést k chybám typickým právě pro překlad složitějších textů:

např. str. 35: „jediná je napsaná vybranou latinou“ – správněji „až na jeho latinu“ *sola latinitate excepta...*

s. 45 „cosi v něm bude opraveno, nemnoho přidáno“ - *additurus non pauca*: „nemálo“

s. 47 „Styl má Dubravius nadčasový“ - *stylus Dubravio supra illam qua vixit aetatem, elegans lépe: „nad svoji dobu...“*

pozn. 83 s. 48: „*Purus putus*“ dosl. „čistý a prostý“ nemusí nutně znamenat „zjednodušený“

s. 49 „začíná brzo“ – správně: „právě zmíněné“ *mox nominata*

s. 56 nikoli: „kterého v mnohých jiných poznámkách dost uváděl“ ale: „což i jinými způsoby dostatečně prokázal“ (*in me affectu quem kultus aliis significationibus satis demonstravit*)

Na několika místech byl zase příliš věrný překlad latinské věty důvodem poněkud méně přirozeného slovosledu v češtině (na toto nebezpečí ale sama autorka upozorňuje):

s. 47 „Mnohé další takové rady Dubraviovy by mohly být uvedeny“

s. 57 „Jinak měl pán Oldřich za manželku ...“

Některé z těchto chyb padají na vrub snahy o čtivost překladu při práci s poměrně obtížným humanistickým textem, s nimiž se studenti obvykle seznamují právě až na konci studia. Tím více bych vyzvedla odvalu a pečlivost, s jakou diplomantka přistoupila k práci na tomto překladu a to, že se jí skutečně podařilo vytvořit velmi kvalitní, čtivý a vyvážený text, který by po menších úpravách byl přínosný i jako publikace v některém z časopisů zabývajících se danou problematikou.

V závěru autorka shrnuje svoji zkušenost s překládáním Balbína, opět poukazuje na překážky, které se jí v překladu stavěly do cesty. Hodnotí překládanou část Balbínova textu a upozorňuje, jak se v této části knihy projevuje autorova osobnost a jeho nábožensko-politické názory.

Kromě nesporných kvalit překladu, o nichž jsem již hovořila, na předkládané práci oceňuji také pečlivé formální vypracování celého textu diplomové práce s minimem překlepů a bez pravopisných chyb, správný a kultivovaný jazyk, správně provedené citace použité literatury.

S přihlédnutím k přínosu práce a k obtížnosti překládaného textu, se kterým si autorka poradila v zásadě velmi dobře, doporučuji diplomovou práci k obhajobě a v závislosti na obhajobě navrhuji její ohodnocení známkou *v ý b o r n ě*.

V Olomouci, 28. května 2010

Jana Engelbrechtová

Mgr. Jana Engelbrechtová, Ph.D.

oponentka